

Akwụkwọ Daniel - Nọmba Iri Asaa na Itoolu

Ikpughe Nnupuisi nke 1888: Ihe Mmụta sitere n'Ogbọ nke Abụọ nke Adventizim Laodisia

Jeff Pippenger
2024-02-12

Ogbọ nke abụọ nke Adventizim Laodisia bjara n'afọ 1888, a na-anọchikwa ogbọ ahụ n'ihe nnochianya n'Isi nke asatọ nke Ezekiel, dị ka ihe arụ nke abụọ, nke “ime-ulo ihe oyiyi ya” nochiri anya ya.

Ya mere m banye hụ; ma, le, ụdị ihe ọ bụla na-akpụ akpụ, na anụ ọhịa ndị jogburu onwe ha, na arụsị niile nke ụlọ Izrel, ka e sere n'elu mgbidi gburugburu. Ndị ikom iri asaa n'ime ndị okenye nke ụlọ Izrel guzo kwa n'ihu ha, Jaazanaya nwa Shefan guzokwa n'etiti ha, onye ọ bụla ji ebe-isi-oma ya n'aka ya; igwe ojii gbara ọchịchiri nke isi-oma wee rigoro. Mgbe ahụ ọ sirị m, Nwa nke mmadụ, i hụwo ihe ndị okenye nke ụlọ Izrel na-eme n'ọchịchiri, onye ọ bụla n'ime ụlọ ime ihe oyiyi ya? n'ihi na ha na-asị, Onyenwe anyị ahụghị anyị; Onyenwe anyị ahapụwo uwa. Ezekiel 8:10–12.

Ụlọ nzuzo nke ihe oyiyi na-anọchi anya ihe ojọọ zoro ezo dị n'ime obi ndị ahụ a na-anọchi anya ha dika ndị okenye oge ochie, ha ewebatakwar a kpomkwem ajọ omume ahụ, ọ bughị naanị n'ime ime ụlọ nke uche ha, kamakwa n'ime ime ụlọ nke ebe nsọ Chineke.

Erila achicha nke onye anya ya joro njo, achokwala nri ya ndị dị uto: n'ihi na dika ọ na-eche n'obi ya, otú ahụ ka ọ di: Rie ma nọ, ka ọ na-agwa gi; ma obi ya anoghị n'ebe i nọ. Ilu 23:6, 7.

Edere ma ojọọ nke ụlọ ime ihe oyiyi ka e dere ma n'elu mgbidi nke ụlọ nsọ ma n'elu mgbidi nke uche ndị okenye ahụ. Ụlọ nzuzo nke ime ihe oyiyi nke arụ-arụ nke abụọ dị na Isi nke asatọ nke Ezekiel na-anọchi anya ogbọ nke abụọ nke Adventizim Laodisia, ma n'ime arụ-arụ anọ ahụ, arụ-arụ nke abụọ na-ewe oge karịa n'ikowa nnupu isi nke otù dum, ọ bụ ezie na e gosiri arụ-arụ anọ ahụ niile dika ihe ndị ikom ahụ, ndị kwesiri ịbụ ndị nche nke ndị mmadụ, na-eme.

“A kàrà akara nke nnapụta n'ahụ ndị ahụ ‘na-asụ ude ma na-eti mkpu n'ihi arụ arụ nile a na-eme.’ Ugbu a mmụọ-ozu nke onwụ na-apụta, dika e gosiri ya n'ohụ Ezikel site n'aka ndị ikom nwere ngwá agha igbu ọchụ, ndị e nyere iwu a: ‘Gbuonu kpamkpam ndị agadi na ndị na-eto eto, ma umụ agboghọ, na umuntakiri, na ndị inyom: ma unu abiarukwala nso onye ọ bụla nke akara ahụ di n'ahụ ya; malitekwa n'ebe nsọ M.’ Onye-amụma ahụ na-ekwu, si: ‘Ha malitere n'aka ndị ikom ochie ndị nọ n'ihu ụlọ ahụ.’ Ezekiel 9:1–6. Orụ mbibi ahụ na-amalite n'etiti ndị ahụ kporo onwe ha ndị nche ime mmụọ nke ndị mmadụ. Ndị nche ugha bụ ndị mbu ga-ada. Ọ dighi onye a ga-emere ebere ma ọ bụ a ga-ahapụ. Ndị ikom, ndị inyom, umụ agboghọ, na umuntakiri na-ala n'iyi onụ.” The Great Controversy, 656.

Nnupuisi nke na-egosi mbata nke ogbọ nke abụọ ka a na-ejikọta kpomkwem na ndu nke Adventizim Laodisia, di ka e mezuru ya n'ogbako General Conference nke afọ 1888 na

Minneapolis. A na-anochi ya anya site n'okwu a bu "ndi okenye nke ulo Izrel" nakwa site na "ndi ikom iri asaa." O bu ndi okenye iri asaa ka e jikotara na oru Moses, ma igwe nke abuo nke ndi na-eso uzọ Jisos mejuputara ndi ikom iri asaa. "Iri asaa" na-anochi anya ndu, dikwa ka "ndi okenye" si eme. Ihe aru nke abuo na-etinye nkwusi ike puru iche n'elu ndu ahụ, ma n'ime ime otu a, o na-etinye nkwusi ike ahụ n'elu ihe aru ahụ dika nke e jikotara na nnupuisi uloruru nke ndu ahụ.

N'etiti ndi ikom iri asaa ndi agadi ahụ ka "Jaazaniah nwa Shafan" guzoro. Aha "Jaazaniah" putara "onye Chineke nuru," ma o nochiri anya nduzi nke nupuru isi n'oge ahụ Chineke na-ekwu okwu n'onwe ya; n'ihu na o nuru Chineke, ma ju ige nti, n'ihu na o kwuputara na Chineke ahapwo ndi ya, nakwa na Chineke ahughị ihe na-eme n'ime ulo nzuzo ndi ahụ. Jaazaniah bu "nwa Shafan," ma aha "Shafan" putara "izochi." Nhazi nke ogbo nke abuo na-anochi anya nnupuisi nke nduzi ahụ nke nupuru isi n'oge ahụ Chineke na-ekwu okwu, ha wee kwere na Chineke ahughị ma o bu na o nweghi nchegbu banyere omume ha.

Nwannaanyi White dere na e gosiri ya mkparita uka nke ndi ndu nke Adventism Laodisia n'oge Nzuko Ozuzu nke 1888. N'oge Nzuko Ozuzu nke 1888, Chineke gosiri Nwannaanyi White nzuko ndi ndi ndu ahụ mere n'etiti onwe ha mgbe ha chere na Chineke anaghi anu nti. N'ebe ahụ, n'ime nzuzo nke ime ulo ha, ha kwuru okwu ojoo megide Nwannaanyi White, nwa ya nwoke, na Ndi Okenye Jones na Waggoner. Ha kweere na ha nwere ike ikwu okwu n'enweghi mgbochi, n'ihu na Chineke apughị ihu ha n'ulo nzuzo ha, ma Chineke gosiri onye-amuma nwanyi ahụ mkparita uka ndi ahụ kpomkwem. Ha no n'otu nzuko uloruru, ma dika mkpughe si kwuo, ha na-anu ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu, ma ha juru inu ya.

Gini ka o bu nke muru udi nduzi nke gosiputara nnupuisi doro anya otu a n'afọ 1888, nke Nwanneanyi White tonyere ya na nnupuisi nke Kora, Datan na Abiram?

"Mgbe Mmuo Nso na-enye gi ihè, i ga-ahụ ajọ omume ahụ niile e mere na Minneapolis dika o di n'ezie, dika Chineke si ele ya anya. O buru na agaghi m ahụ gi ozo n'uwa a, jide n'aka na agbagharawo m gi mwute na ahuhu na ibu nke mkpuru obi i butere m n'enweghi ihe kpatara ya. Ma n'ihu mkpuru obi gi, n'ihu Onye ahụ nwuru n'ihu gi, achoro m ka i hu ma kwuputa njehie gi. I jikotara onwe gi n'eziokwu na ndi ahụ guzogidere Mmuo nke Chineke. I nwere ihe ama niile i choro na Onyenwe anyi na-arụ oru site n'aka Umunna Jones na Waggoner; ma i nataghi ihè ahụ; ma mgbe mmetuta ndi ahụ i kweere ka ha na-achi, na okwu ndi e kwuru megide eziokwu ahụ, i naghi enwe njikere ikwuputa na i mehiera, na ndi ikom ndi a nwere ozi sitere n'aka Chineke, nakwa na i ledara ma ozi ahụ ma ndi ozi ahụ anya."

"O ditubeghi mgbe m huru n'etiti ndi anyi idi afọ ojuju siri ike n'onwe ha na enweghi mmasi inakwere ma kweta ihè dika e gosiputara ya na Minneapolis. E gosiworo m na o dighi onye obula n'ime igwe ahụ bu ndi jigidere mmuo e gosiputara na nzuko ahụ ga-enwekwa ozo ihè doro anya iji mata onu ahia di oké onu nke eziokwu ahụ e si n'eluigwe zitere ha ruo mgbe ha wedara mpako ha n'ala ma kwuputa na o bughị Mmuo nke Chineke kpaliri ha, kama na uche na obi ha juputara n'ajọ mbunobi. Onye-nwe-anyi choro ibiaru ha nso, igozu ha ma gwoo ha n'ila azu ha, ma ha achoghi ige nti. Otu mmuo ahụ kpaliri ha nke kpaliri Kora, Datan, na Abiram. Ndi ikom ahụ nke Izrel kpebisiri ike iguzogide ihe akaebe niile nke ga-egosi na ha no n'ihe na-ezighi ezi, ha wee na-aga n'ihu n'uzo ha nke ekweghi ekwe ruo mgbe e dororo otutu

ndị ọzọ pụọ ka ha sonyere ha.

“Ọnye ka ndị a bụ? Ọ bughị ndị na-adighi ike, ọ bughị ndị na-amaghi ihe, ọ bughị ndị na-enwetabeghi ihè. N’ime nnupuisi ahụ e nwere ndị-isi nari abụọ na iri ise, ndị a ma ama n’ogbakọ, ndị ikom a ma ama. Gini bụ àmà ha? ‘Ogbakọ ahụ nile di nso, onye ọ bụla n’ime ha, ma Onye-nwe-anyi nọ n’etiti ha: gini n’ime mere unu ji ebuli onwe unu elu karịa ogbakọ nke Onye-nwe-anyi?’ [Numbers 16:3]. Mgbe Kora na ndị otu ya lara n’iyi n’okpuru ikpe Chineke, ndị mmadụ ndị ha duhieworo ahughị aka Onye-nwe-anyi n’orụ ebube a. Ututu echi ya, ogbakọ ahụ nile boro Moses na Aaron ebubo, si, ‘Unu egbuwo ndị nke Onye-nwe-anyi’ [Verse 41], orịa otiti wee dakwasị ogbakọ ahụ, ihe kariri puku iri na anọ wee laa n’iyi.”

“Mgbe m kpebiri ihapụ Minneapolis, mmụọ ozi nke Onyenwe anyị guzoro n’akukụ m wee si: ‘Ọ bughị otu ahụ; Chineke nwere orụ ka i ruo n’ebe a. Ndị ahụ na-emeghari nnupuisi Kora, Datan, na Abiram. Etinyewo m gi n’onodu gi kwesiri ekwesị, nke ndị na-adighi n’ihè agaghi ekweta; ha agaghi ege akaebe gi nti; ma m ga-anonyere gi; amara M na ike M ga-akwado gi. Ọ bughị gi ka ha na-eleda anya, kama ndị ozi na ozi ahụ M na-ezigara ndị M. Ha egosila nleli nye okwu nke Onyenwe anyị. Setan emewo ka anya ha kpuo isi ma gbagoọ ikpe ha; ma ọ buru na mkpuru obi obula echegharighi na mmehie a ha, nnwere onwe a na-adighi edo nso nke na-akpari Mmụọ nke Chineke, ha ga-eje ije n’ochichiri. Aga m ewepu ihe ndoba oriona n’onodu ya ma ọ buru na ha echegharighi ma toghata, ka M wee gwoo ha. Ha emechiela oghu ime mmuọ ha. Ha achoghi ka Chineke gosi Mmụọ Ya na ike Ya; n’ihi na ha nwere mmuọ ikwa emo na ikpo asi n’okwu M. A na-eme nfe, egwuregwu efu, ichi ochi n’egwu, na ikpa ochi kwa ubochi. Ha etinyeghi obi ha n’icho M. Ha na-eje ije n’utaba nke oku ha onwe ha mnyere, ma ọ buru na ha echegharighi, ha ga-edina n’ihe mgbu.’ Otu a ka Onyenwe anyị kwuru: ‘Guzo n’onodu oru gi; n’ihi na M nonyere gi, agaghikwa M ahapu gi ma ọ bu hapu gi n’iyi.’ Okwu ndị a sitere n’aka Chineke, agaghi m anwa ileghara ha anya.”

“Ihè anowo na-enwu n’elu Battle Creek n’okù doro anya, na-egbuke egbuke; ma ọnye n’ime ndị ahụ ruru okè n’nzuko ahụ na Minneapolis abatala n’ihè ahụ ma nata akụ bara uba nke eziokwu nke Onyenwe anyị zitere ha site n’elugwe? Ọnye ka nọgideworori n’iga nzokwu na nzokwu onu na Onye-ndu ahụ, Jisọs Kraist? Ọnye ka kwuputawo n’uju inu oku n’obi ha ezighi ezi, isi ha, ekworo ha na amuma ojoo ha, nguzogide ha megide eziokwu? Ọ dighi onye obula; ma n’ihi ogologo ileghara ha ileghara inakwere ihè ahụ, ọ hapuwo ha nke ukwu n’azu; ha etolitebeghi n’amara na n’ima Kraist Jisọs Onyenwe anyị. Ha emezughị inweta amara ahụ di ha mkpa nke ha gaara enwe, nke gaara emekwa ka ha buru ndị ikom siri ike n’ahumahu okpukpe.”

“Onodu ewere na Minneapolis ghorọ, n’ile anya, ihe mgbochi a na-apughị imeri emeri, nke n’okè di ukwu mechiri ha n’ime ndị na-enwe obi abuo, ndị na-aju ajuju, na ndị na-aju eziokwu na ike Chineke. Mgbe nsogbu ozo ga-abia, a ga-anwale ozo ndi ahụ juru ihe àmà ruo ogologo oge—ihe àmà a kwakwasiri n’elu ihe àmà—n’ihe ndi ahụ ha dara nke putara ihè nke ukwu, ọ ga-esikwa ike ka ha nata ihe sitere n’aka Chineke ma jukwa ihe sitere n’aka ike ochichiri. Ya mere, naani uzo ha ga-esi nwee nchekwa bu ijeghari n’ime idi umeala n’obi, na-eme ka uzo ukwu ha guzozie, ka onye ngworo ghara isi n’uzo wezuga. Ọ na-eme ka odijiche di ukwu puta ihè onye anyi na ya na-akpakorita, ma ọ bu na ọ bu ndi mmadu na Chineke

na-eje ije, ndi kwere na Ya ma tukwasị Ya obi, ma o bu na o bu ndi mmadu na-agbaso ihe amamihe ha chere na o bu nke ha, na-eje ije n'oku uzari nke imunye ha onwe ha.”

“Oge na nlekota na ndogbu a chorọ iji gbochie mmetuta nke ndi ruru oru megide eziokwu aburula onwunwa di egwu; n'ihu na anyi gaara adi otutu afọ n'ihu n'amamihe ime mmuo; ma a gaara etinyekwara otutu, otutu mkpuru obi n'ime chorochi ma o buru na ndi kwesiri iga n'ihè gara n'ihu imata Onyenwe anyi, ka ha wee mara na opupu Ya akwadoro di ka ututu. Ma mgbe a ga-emefu nnukwu ndogbu n'ime chorochi n'onwe ya iji gbochie mmetuta nke ndi oru guzoro dika mgbidi nkume siri ike megide eziokwu Chineke na-ezitere ndi Ya, a na-ahapu uwa n'ochichiri n'ogo buru ibu.”

“Chineke putara na ndi nche kwesiri ibili, ma jiri olu jikoro onu zipu ozi doro anya, na-enye opi uda a puru imata nke oma, ka ndi mmadu niile wee gbapu gaa n'onodu oru ha ma ruo akuku ha n'oru ukwu ahụ. Mgbe ahụ ihè siri ike, doo anya nke mmuo ozi nke ozọ ahụ nke si n'eluigwe rịdata, ebe o nwere ike di ukwu, gaara ejuputa uwa n'ebube ya. Anyi no otutu afọ n'azu; ma ndi ahụ guzoro n'isi ma gbochie oganihu nke ozi ahụ n'onwe ya nke Chineke putara na o ga-aputa site na nzuko Minneapolis dika oriona na-enwu oku, kwesiri ime ka obi ha di umeala n'ihu Chineke, hu ma ghotu otu e si gbochie oru ahụ n'ihu isi nke uche ha na obi ike nke obi ha.” Manuscript Releases, volume 14, 107–111.

Gini bu ihe ahụ mutara ochichi nke gosiputara nnupuisi putara ihè otu ahụ n'afọ 1888, nke Nwanyi White jiri tunyere nnupuisi Kora, Datan na Abiram? Aziza ya, n'enweghi mgbagha, di n'ime nnupuisi nke 1863, nke kwadebere uzo maka ihe a gwara Ezikiel na o ga-abu obuna ihe aru ka ukwu. Iju “oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii, ma webata eserese ugha, ga-eme ka o doo mkpa idigide n'ikwado ihe ugha nke 1863. N'ihu ya, Miller ga-ele anya ka a na-achusasi ola ya di oké onu ahia ma kpuchie ha n'ahihia na ola di oké onu ahia ugha na mkpuru ego ugha. Okwu ilu nke uwa na-ekwu si, “o bu ndi meriri na-edede akuko ihe mere eme.”

N'agbanyeghi na ha abughi n'ezie ndi meriri emeri, ndi na-edu nzuko Adventist nke Laodisia etinyewo oge na mbọ n'iwulite akuko ihe mere eme nke na-akwado nnupuisi na-abawanye uba n'ime ogbo anọ ahụ, n'igbalị idowe nnupuisi ahụ n'ihè nke di anya nke ukwu n'akuko ihe mere eme n'ezie dika ndi mmuo ozi nke eluigwe dere ya. Ndezighari akuko ihe mere eme bu otu njirimara putara ihè nke ndi Jesuit nke Uka Katolik, ma imeghari akuko ihe mere eme abwo uzo oru na ahia nke ndi okà mmuta akuko ihe mere eme Adventist nke Laodisia. Ihe a na-edede n'oge ndi a site n'aka “ndi okà mmuta akuko ihe mere eme” Adventist nke Laodisia banyere nzuko General Conference nke Minneapolis bu ihe atụ doro anya nke imeghari akuko ihe mere eme.

O nwere ike ibu na e nwere mmadu ole na ole n'ime ndi nnupuisi ahụ sitere na nzuko ahụ mechara chegharia, ma ihe a na-ahughikari n'ime iwu anaghi agbagha iwu ahụ. E nyere Sister White iwu ka o noro ma deko nzuko ahụ, n'ihu na a na-imeghari nnupuisi nke Korah, Dathan na Abiram. Ka ndi okammuta akuko ihe mere eme nke Adventist wuo akaebe ahụ n'ihe gbasara ma e ghotara ozi nke ezi omume site n'okwukwe, ma a ghotaghi ya; ma a juru ya ma o bu a jughi ya, ma o bu na e mechara nabata ya, bu izere akaebe sitere n'ike mmuo nsọ nke nnupuisi nke e ji Korah, Dathan na Abiram gosi ihe atụ ya.

N’ime ndị nnupuisi atọ ahụ, ònye ka ihe ndekọ Mosis gosiri na o mechara chegharịa ma nabatakwa ya ozo n’orụ nduzi ya na Mosis?

“Kora, bú mmụọ ndu n’ije a, bú onye Livai, nke ezinaulo Kohat, burukwa nwa nwanne Mozis; o bú nwoke nwere ikike na mmetụ ukwu. O bú ezie na e hoputara ya maka orụ uloikwu nzute ahụ, onodu ya amalitela ime ya afọ erughị ala, o wee choo iri elu ruo n’ugwu nke okwa nchujà. Inye Eron na ulo ya orụ okwa nchujà ahụ, nke na mbụ na-adakwasị okpara nke ezinulo o bula, kpalitere ekworo na afọ ojughị, ma ruo oge ufodu Kora nọ na-emegide n’ime nzuzo ikike Mozis na Eron, o bú ezie na o naghị anwa ime ihe obula nke nnupuisi n’ihu oha. N’ikpeazu, o cheputara atumatụ siri ike nke ikwatu ma ochichi obodo ma ikike okpukpe. O naghị enweghi ndi ji ya obi. Nso n’uloikwu Kora na ndi Kohat, n’akuku ndida nke uloikwu nzute ahụ, ka ogige ebo Reuben di, ebe uloikwu Datan na Abiram, ndi isi abuo nke ebo a, di nso na nke Kora. Ndi isi ndi a jikotara onwe ha ngwa ngwa n’atumatụ ochicho-elu ya. N’ihi na ha bu umu sitere n’okpara Jakob, ha kwuru na ochichi obodo bu nke ha, ha wee kpebie iso Kora kee nsopuru nke okwa nchujà.”

“Onodu mmetuta di n’etiti ndi mmadu kwadoro atumatụ Kora. N’idi ilu nke mmechuihu ha, obi abuo ha ndi gara aga, ekworo, na ikposi aloghachila, ma ozokwa, e duzikwara mkpesa ha megide onye ndu ha nke nwere ndidi. Umu Izrel nogidere na-efunahu eziokwu ahụ na ha nọ n’okpuru nduzi Chineke. Ha chefuru na Mmụọ-ozu nke ogbugba ndu ahụ bu onye ndu ha a na-adighi ahụ anya, na, ebe ogidi igwe ojii ahụ kpuchiri ya, onuno nke Kraist gara n’ihu ha, nakwa na o bu n’aka Ya ka Moses natara ntuziaka ya niile.

“Ha ekweghi ido onwe ha n’okpuru ikpe ahụ di egwu nke na ha niile ga-anwu n’ozara, ya mere ha di njikere ijide nkwo o bula ga-eme ka ha kwere na o bughị Chineke kama Mozis na-edu ha nakwa na o bu ya ekwuputawo mbibi ha. Mgbali kachasi mma nke nwoke ahụ kasị nwee idi nwayoo n’uwa apughị ime ka nnupuisi nke ndi a daju; ma o bú ezie na ihe iriba ama nke iwe Chineke megide agbago omume ha mbu ka di n’ihu ha n’usoro ha gbajiri agbaji na n’onu ogugu ha furu efu, ha etinyeghi ihe omumu ahụ n’obi. Ozokwa, onwunwa meriri ha.”
Patriarchs and Prophets, 395, 396.

Adventizim Laodisia malitere n’afọ 1856, ma n’afọ 1863 o ghoro choochi Adventist nke Laodisia e debanyere n’iwu. Di ka e kwuburu na edemede ndi gara aga, o dighi amà sitere n’ike mmuọ nso na-egosi na a na-azoputa Laodisia mgbe o bula. A pughị izoputa ya ma o buru na o chegharighi onodu ya, ma nabata ahumihe nke Filadelfia na-anochi anya ya. Laodisia bu ndi a na-ekpe ikpe, site n’itupu ha n’onu Onyenwe anyi. Di ka choochi Laodisia, mmuọ nso na-akowaputa na e kpebiela ka choochi ahụ jegharịa n’ozara dika Izrel oge ochie mere.

Ònye n’ime ndi nnupuisi nke Izrel oge ochie ka awaghariworo n’ozara afọ iri anọ ma mesia bata n’Ala Nkwa ahụ? O dighi obuna otu mkpuruobi, ma awaghari ha gosiputara n’onyinyo amuma awaghari nke Izrel nke oge a.

Nnupuisi nke Kora, Datan na Abiram (nke nochiri anya nnupuisi nke 1888), toro ntoala n’elu enweghi njikere ha inakwere ikpe ahụ e kpebiri n’ahụ ndi mmadu, nke nyere ha ka ha wagharia afọ iri anọ n’ozara. Nnupuisi nke 1888 toro ntoala n’elu iju nke ndi ndu juru nkwoputa ahụ nke kporo ha Laodisia ma nyere ha ka ha wagharia otutu afọ ndi ozo n’ozara n’ihi nnupuisi ha.

“Ozi e nyere anyị site n’aka A. T. Jones, na E. J. Waggoner bụ ozi Chineke nye ụka Laodisia, ahụhụ ga-adịrịkwa onye ọbụla na-ekwuputa na ọ kwere eziokwu ma o sina dị adịghị egosiputa n’ebe ndị ọzọ nọ ọzari ndị ahụ Chineke nyere.” The 1888 Materials, 1053.

Ndị ikom oge ochie ahụ, ndị kwesiri ibu ndi nche nke ndi mmadu n’afọ 1888, kwenyere na ha “buru ndi bara uba ma baa uba n’ihe onwunwe.” Anyi ga-atule ihe kpatara onodu a tupu afọ 1888, n’isiokwu na-esonu.

“Mkpuruobi m na-eru m nnukwu mwute ihu otu ngwa ngwa ufodu ndi natara ihè na eziokwu ga-esi anabata aghugho Setan, ma buru ndi a na-adoro adoro site n’idi nso ugha. Mgbe mmadu si n’ihe mgbochi akara ndi ahụ Onyenwe anyi guzobere ka anyi wee ghota onodu anyi dika e si kowaa ya n’amuma puo, ha na-aga ebe ha na-amaghi.”

“Ana m aju ma nupuisi ezi-okwu o na-agwota mgbe o bula. Muo n’ime Patriarchs and Prophets nupuisi Kora, Datan, na Abiram. E gbatiri nupuisi a, o gunyere ihe kariri mmadu abuo. Ndi isi ya bu ndi-isi ogbako nari abuo na iri ise, ndi a ma ama. Kpoo nupuisi aha ya kwesiri ekwesị, kpookwa ndapu n’ezi-okwukwe aha ya kwesiri ekwesị, wee chebara ya echiche na e deko ahumihe nke ndi ochie nke Chineke, ya na akuku ya niile na-adighi anabata anabata, n’uzo kwesiri ntukwasị obi ka o banye n’akuko ihe mere eme. Akwukwo Nso na-ekwuputa, ‘E dere ihe ndi a ... ka ha buru ido aka na nti nye anyi, ndi ogwugwu nke uwa erutela n’ebe ha no.’ Ma o buru na ndi ikom na ndi inyom nwere ihe omuma nke eziokwu kewapuru onwe ha nke ukwu n’ebe Onye Ndu ukwu ha no nke mere na ha ga-ewere nnukwu onye ndu nke ndapu n’ezi-okwukwe ma kpoo ya Kraist Ezi Omume Anyi, o bu n’ihi na ha amibabeghi emi n’ime ebe a na-egwuputa aku nke eziokwu. Ha apughi imata odiche di n’etiti ola di oke onu ahia na ihe efu.”

“Guonu ido aka na nti ndi e nyere n’uba n’Okwu Chineke banyere ndi amuma ugha ga-abia tinyere ozizi ugha ha, ma o buru na o kwe omume, ha ga-eduhie obuna ndi a hoputara. N’ihi ido aka na nti ndi a, gini mere uka ji adighi ekwapu ihe ugha n’ihe bu eziokwu? Ndi ndi a dufuru n’uzo o bula n’otu a kwesiri iweda onwe ha ala n’ihu Chineke, ma chegharja n’ezi obi, n’ihi na e duhiere ha n’uzo di mfe otu ahụ. Ha amataghi imata olu nke ezigbo Onye-azu aturu na nke onye obia. Ka ndi di otu a nile nyochaa isi nke ahumihe ha a ozo.”

“Ruo ihe kariri okara nari afo, Chineke na-enye ndi Ya ihè site n’amaokwu nke Mmuo Ya. Mgbe oge a niile gasiri, o foduru ka mmadu ole na ole na ndi nwunye ha mebie aghugho nke choochi dum nke ndi kwere ekwe, na-ekwuputa na Oriaku White bu onye aghugho na onye nduhie? ‘Site n’oru ha ka unu ga-esi mara ha.’”

“Ndi nwere ike ileghara ihe akaebe nile nke Chineke nyere ha anya, ma gbanwee ngozi ahụ buru onu, kwesikwara ima jijiji n’ihi nchekwa nke mkpuruobi ha. A ga-ewepu ihe ndoba oriona ha n’onodu ya, ma o buru na ha echegharighi. E lere Onyenwe anyi anya nleli. E kwewo ka okoloto nke eziokwu, nke ozi ndi mmuo ozi mbu, nke abuo, na nke ato, dokpuru n’aja. O buru na a hapu ndi nche ka ha si n’uzo di otu a duhie ndi mmadu, Chineke ga-eme ka e nwee ufodu mkpuruobi ndi a ga-aza ajuju n’ihi enweghi nghota di nko iji mata udi nri a na-enye igwe aturu Ya.”

“Nnupu-isi n’okwukwe emeela, Onyenwe anyị ekwewokwa ka ihe ndị dị otu a tolite n’oge gara aga iji gosi otú ndị nke Ya ga-esi dị mfe iduhie mgbe ha dabere n’okwu mmadụ kama ichoghari Akwukwọ Nso n’onwe ha, dị ka ndị Berea ndị ahụ a ma ama mere, ihu ma ihe ndị a ò dị otu a. Onyenwe anyị ekwekwala ka ihe ndị dị otu a mee ka e wee nye ịdọ aka ná ntị na ihe ndị dị otu a ga-eme.”

“Nnupuisi na ndapụ n’okwukwe juputara ọbuna n’ime ikuku anyị na-eku ume. A ga-emetuta anyị site na ha ma ọ buru na anyị ejighi okwukwe kwunye mkpuruobi anyị ndị na-enweghi enyemaka n’ebe Kraist nọ. O buru na umu mmadụ na-eduhie mfe otu a ugbu a, olee otú ha ga-esi guzosie ike mgbe Setan ga-eme onwe ya ka ọ bu Kraist, ma ruo oru ebube? Onye ka nkwaputa ugha ya agaghị akpali n’oge ahụ—na-ekwaputa na ọ bu Kraist ebe ọ bu naanị Setan na-ewere onwe ya dị ka Kraist, ma n’anya mmadụ na-arụ oru ndị Kraist? Gini ga-egbochi ndị nke Chineke inye ndị Kraist ugha nkwardo ha? ‘Unu esokwala ha.’”

“A ghaghị ighota ozizi ndị ahụ nke oma n’uzo doro anya. Ndị a nabatara ikwusa eziokwu ahụ aghaghị ịdị guzosiri ike; mgbe ahụ ugbo mmiri ha ga-eguzogide n’ihu oké ifufe na ajo ifufe, n’ihi na arilika ahụ na-ejide ha ike. Nduhie ga-amuba, anyị ga-akpokwa nnupuisi aha ya kwesiri ekwesị. Anyị ga-eguzosi ike na-eyikwasị ihe agha nile ahụ. N’ogu a, ọ bughị naanị mmadụ ka anyị na-ezute, kama ndị isi ochichi na ndị ike. Anyị anaghị alu ogo megide anụ ahụ na ọbara. Ka a guo Ndị Efesos 6:10–18 nke oma na n’uzo na-emetuta obi n’ime uka anyị.”
Notebook Leaflets, 57, 58.